

Klass: Gastropoda (snäckor), **Ordning:** Littorinimorpha, **Familj:** Rissoidae, **Släkte:** Alvania, **Art:** Alvania subsoluta (Aradas, 1847) **Synonymer:**

Kännetecken

Alvania subsoluta är liten snäcka, vars skal blir högst 3,5 mm högt och 2 mm i diameter. Skalet är vitt till gräddfärgat samt glänsande halvgenomskinligt. Spiran är konisk och ganska lång med 4,5–5 vindlingar. Apikalvinkeln är ca 40°. Vindlingarna är mycket bulliga och sömmarna tydliga och vida. Skalskulpturen är rutmönstrad och består av tunna spiralåsar som korsar något grövre V-formade tvärribbor. Utrymmet mellan dessa åsar är i regel något vidare än åsarnas bredd. På själva kroppsvindlingen uppgår antalet tvärribbor till 19–24 och antalet spiralåsar till 11–13. Nästa vindling, den penultima, har 17–19 tvärribbor och 5–7 spiralåsar. På vindlingarna ovanför är antalet tvärribbor ännu färre, och antalet spiralåsar 3–5. Kroppsvindlingen upptar ca 66% och skalöppningen ca 40% av skalhöjden. Skalöppningen är oval och aningen spetsig i ovankanten där den ansluter till kroppsvindlingen i ungefär rät vinkel. Sedd från sidan är ytterläppen (liksom skalskulpturens tvärribbor) mycket svagt lutande uppåt till höger, som tecknet /, så att den snarast verkar rak. Hos adulta exemplar är ytterläppen förtjockad. Embryonskalet, som är det lilla skalet "på toppen" av det stora, består av 1,5–1,75 vindlingar och mäter 450–550 µm i diameter. Det är mönstrat av 5–7 mycket tunna spirallinjer (på perfekta exemplar knappt synliga i preparermikroskop) samt enstaka papiller mellan dessa. Arten har stundom förväxlat med andra arter, främst med den mycket snarlika *A. testae* (Aradas & Maggiore, 1844), som lever på grundare vatten - vanligen på mjukbottnar mellan 17 och 300 m. Denna art har en nästan identisk, men något tätare skalskulptur, vars vindlingar dock inte är lika bulliga som hos *A. subsoluta*. Den förras ytterläpp är också tydligt mer lutande och embryonskalet har två tydligt skulpterade vindlingar som endast mäter ca 350 µm i diameter.

Utbredning och status

Arten förekommer i djupare områden vid Bohuslän, i Skagerrak samt längs Norges fastlandskust upp till nordöstra Finnmark. Dessutom finns arten runt norra och sydvästra Island, norra och västra Brittiska Öarna samt Irland söderut till Kanarieöarna och Medelhavet, men är okänd från Färöarna och Azorerna. Artens status i våra vatten är sannolikt mycket prekär; från att ha varit förhållandevis allmän under 1970-talet går arten numera knappt att finna. Under 1970-talet kunde man på vissa lokaler i norra Bohuslän få flera hundra exemplar i ett enda drag med s.k. Ockelmann-släde, men sedan dess tycks beståndet ha minskat kraftigt och på samma typ av lokaler kan man numera dra liknande drag flera gånger utan att se mer än på sin höjd några enstaka exemplar. Arten är sannolikt starkt hotad, eller rentav försvunnen från våra vatten, men eftersom inga uppgifter om artens status föreligger från de senaste 10 åren klassificeras den ändå som DD.

Ekologi

Arten lever på mjuka botten ("mud" eller svagt "silt"-innehållande) på djup mellan 150 och 1200 meter, men ibland ned till 2000 m djup. I Skagerrak påträffas arten mellan 150 och 700 meter. Matvanorna är okända, men det antas att den i likhet med de flesta rissoider är detritusätare. Artens fortplantning är okänd, men larvskalet skiljer sig i uppbyggnad och storlek från det hos den mycket snarlika, men grundare levande *A. testae* (Aradas, 1847), vilken har pelagiska larver. Hos *A. subsoluta* är larvskalet större och uppbyggt av en övre och nedre del, vilket kan tyda på direktutvecklande larver

Hot

Orsakerna till artens av allt att döma kraftiga tillbakagång är okända, men det är tänkbart att den är kopplad till de stora förändringar av foraminiferfaunan som tycks ha skett sedan 1970-talet. Åtskilliga arter, bl a flera foraminiferer som var allmänna i djupintervallet kring ca 170 meter i Kosterområdet tycks, precis som *A. subsoluta*, nu ha blivit mycket ovanliga eller kanske helt försvunnit. Sannolikt spelar den omfattande sedimentationen till följd av övergödning och bottentrålning en viktig roll i dessa arters tillbakagång, men mer kunskap behövs.

Åtgärder

Eftersom orsakerna till artens kraftiga tillbakagång inte är kända är det svårt att föreslå relevanta åtgärder.

Övrigt

Etymologi: Härledningen av släktnamnet *Alvania* (Risso, 1826) är ovisst. Antingen kan man tänka sig att Risso hedrar någon person vid namn Alvani, ett inte helt ovanligt släktnamn i Italien, men någon sådan med anknytning till biologi vid denna tid låter sig svårligen spåras, eller möjligen kan det i stället komma från de latinska orden *alvus*, "livmoder, mage" och *-aneus*, "-tillhörig"; *subsoluta*, Lat., "något åtskilda" syftande på vindlingsspiralerna. Bild: En skalbild återfinns på http://shell.kwansei.ac.jp/~shell/pic_book/data36/ro03587.html

Litteratur

- Bouchet, P. & Warén, A. 1993. Revision of the Northeast Atlantic Bathyal and Abyssal Mesogastropoda. *Bollettino Malacologico. Supplemento* 3: 580–840.
- Brattegard, T. & Holthe, T (eds.) 1997. Distribution of marine, benthic macro-organisms in Norway. Research Report for DN 1997-1. Directorate for Nature Management.
- Fretter, V. & Graham, A. 1978. The Prosobranch Molluscs of Britain and Denmark Part 4 – Marina Rissoacea.. *J. Moll. Stud. Suppl* 6: 153–241.
- Hubendick, B. & Warén, A. 1969. Småsnäckor från svenska västkusten. 1. Släktet *Alvania*. Göteborgs Naturhistoriska Mus. Årstryck 1969: 55–61.
- Hubendick, B. & Warén, A. 1975. Småsnäckor vid svenska västkusten. 7. Släktena *Acmacea*, *Gibbula*, *Calliostoma*, *Littorina* m. fl. Göteborgs Naturhistoriska Mus. Årstryck 1975: 36–43.
- Jeffreys, J. G. 1867. *British Conchology or an account of the mollusca which now inhabit the British Isles and the surrounding seas*. Vol. IV. Marine shells, in continuation of the Gastropoda as far as the *Bulla* family.
- Van Voorst, London. Poppe, G. & Goto, Y. 1991. *European Seashells*. Vol. I. (Polyplacophora, Caudofoveata, Solenogastrea, Gastropoda). Verlag Christa Hemmen.
- Warén, A. 1996. New and little known Mollusca from Iceland and Scandinavia. Part 3. *Sarsia* 81: 197–245.

Författare

Hans G. Hansson 2004. © ArtDatabanken, SLU 2005.